УНИТАР УЛСУУДЫН ПАРЛАМЕНТЫН БОЛОН ОРОН НУТГИЙН СОНГУУЛИЙН БҮРЭН ЭРХИЙН ХУГАЦАА, ПАРЛАМЕНТЫН ГИШҮҮДИЙН ТООГ ТОГТООХ ЖИШИГ

(Харьцуулсан судалгаа)

Р. Хатанбаатар, А.Пагма, Б. Цолмонбаяр

УДИРТГАЛ

УИХ -ын гишүүн Н.Батбаярын захиалгаар “Унитар улсуудын парламентын болон орон нутгийн сонгуулийн бүрэн эрхийн хугацаа, парламентын гишүүдийн тоог тогтоох жишиг” сэдэвт судалгааны ажлыг тус Судалгааны төвийн судлаачдын баг гүйцэтгэв.

Судалгааны зорилго:

Унитар улс орнуудын парламентын болон орон нутгийн сонгуулийн бүрэн эрхийн хугацаа, парламентын гишүүдийн тоог тогтоох жишгийг харьцуулан судалж, дүгнэлт гаргахад оршино.

Судалгааны зорилтууд:

- Гадаадын зарим унитар орны парламентын бүрэн эрхийн хугацаа, гишүүдийн тоог харьцуулан судлах,
- Нэгээс таван сая хүн амтай унитар улсуудын хүн амын тоо, парламентын гишүүдийн тоог, парламентын нэг гишүүний төлөөлж байгаа хүн амын тоогоор харьцуулан судлах
- Унитар тогтолцоотой зарим орнуудын парламентын болон орон нутгийн сонгуулийн талаар харьцуулсан судалгаа хийх
- Дээрх орнуудын парламентын гишүүдийн тоог тогтоодог жишгийг харьцуулан дүгнэлт гаргах зэрэг болно.

Судалгааны аргачлал:

- Судалгаанд хамрагдсан гадаадын зарим орнуудын Үндсэн хуулийн болон хууль тогтоох байгууллага, орон нутгийн сонгуулийн тухай хуулийн холбогдох бүлэг заалт,
  - Гадаадын зарим орны парламентын тухай болон хүн амын статистик мэдээллийг харьцуулах
  - Судалгааны материалыг харьцуулан нэгтгэн дүгнэх

Хамрах хүрээ:

1. Дэлхийн унитар зарим орнуудын парламентын холбогдох эрх зүйн зохицуулалт, статистик мэдээлэл, нийт 70 улс,
2. Нэгээс таван сая хүн амтай унитар нийт 20 улсын парламентын холбогдох эрх зүйн зохицуулалт, статистик мэдээлэл
3. Унитар тогтолцоотой зарим орнуудын парламентын болон орон нутгийн сонгуулийн хуулийн судалгаа, нийт 20 улс зэрэг болно.

Судалгааны ажлын хүрээнд дараах үндсэн үйл ажиллагаа хийгдсэн болно. Үүнд:

- Хууль, эрх зүйн баримт бичгүүдийг сонгож харьцуулсан шинжилгээ хийсэн
- Цуглуулсан мэдээлэлд нэгдсэн боловсруулалт хийсэн

- Судалгааны материалыг нэгтгэн дүгнэж, судалгааны тайлан бичсэн

Судалгааны ажлыг УИХ -ын Тамгын газрын Судалгааны төвийн ахлах референт Р.Хатанбаатар ахалж, шинжээч А. Пагма, судлаач Б. Цолмонбаяр нар хийж гүйцэтгэв. Бид энэ судалгаандаа дэлхийн унитар тогтолцоотой орнуудад парламентын гишүүдийнхээ тоог хэрхэн тогтоосныг харьцуулан үзлээ. Гэхдээ Австрали, далайн орнууд, Карибийн сав газрын хэт цөөн хүн амтай арлын улсууд болон Африк тивийн төрийн байгуулалт нь тогтворжоогүй орнуудыг судалгаанд аваагүй болно.

Улс орнууд парламентын гишүүдийнхээ тоог тогтоохдоо хүн ам, янз бүрийн нийгмийн бүлгүүдийн эрх ашиг, сонирхлыг бүрэн дүүрэн илэрхийлэх, төлөөлөх боломжтой, оновчтой тоог тодорхойлохын тулд гол төлөв хүн амын тоо, нягтшрал, газар нутгийн байдал, уламжлал, парламент хэрхэн ажилладаг, өөрөөр хэлбэл, байнгын эсхүл байнгын бус ажиллагаатай парламенттай зэргээ харгалздаг байна. Гэхдээ бидний харьцуулалт болон судлаач эрдэмтдийн судалгааны материалаас үзэхэд гишүүдийн тоог тогтооход хамгийн гол хүчин зүйл нь тухайн орны хүн амын тоо байгаа нь харагдаж байна. Ингээд судалгаанд хамрагдсан 70 орныг хүн амын тоогоор нь ангилан авч үзвэл:

1. 800 мянгаас доош хүн амтай 4 орон. Энд парламентын нэг гишүүний төлөөлж байгаа хүн амын тоо нь 1400 – 9975 байна.
2. 1 саяас 5 сая хүртэл хүн амтай 20 орон. Энд парламентын нэг гишүүний төлөөлж байгаа хүн амын тоо нь 22000 - 51000 байна. Харин Босни-Герцоговинд 109 мянга, Эстонид 12871 байгаа бусдаасаа нилээн ялгаатай.
3. 5 – 10 сая хүн амтай 15 орон. Энд парламентын нэг гишүүний төлөөлж байгаа хүн амын тоо нь 26000 -86000 байна. Тажикистаны парламент байнгын ажиллагаатай биш.
4. 10 – 21 сая хүн амтай 11 орон. Энд парламентын нэг гишүүний төлөөлж байгаа хүн амын тоо нь 49000 - 150000 байна.
5. 26 саяас дээш хүн амтай 19 орон. Энд парламентын нэг гишүүний төлөөлж байгаа хүн амын тоо нь 82000 – 524000 байна.
6. 1,3 тэрбум хүн амтай Хятад улсын хувьд байнгын бус ажиллагаатай парламентад нь нэг парламентын гишүүний төлөөлж буй хүн амын тоо нь 433333 байна. /Хүснэгт 1/

Эндээс үзэхэд зарим нэг хэлбэлзлийг эс тооцвол улсын хүн амын тоо ихсэх тусам парламентын нэг гишүүний төлөөлж байгаа хүн амын тоо нь ихэсч байна.

Парламентын гишүүдын хүн ам, сонгогчдыг төлөөлөх тооны талаар улс орнуудад өрнөдөг бүтээлч маргаан, мэтгэлцээнээс үзэхэд нэг талаас, парламентын гишүүдийн тоо хэт олон байвал татвар төлөгчдөд болон улсын төсөвт ачаалал нэмэгдэж, дарамт болно, нөгөө талаас, энэхүү тоо цөөн байгаа тохиолдолд парламентын төлөөлөх чадварт сөргөөр нөлөөлж, гишүүдийн ачаалал нэмэгдэх, иргэд, сонгогчдоос холдож хөндийрөх байдал бий болно гэсэн болгоомжлолыг илэрхийлж байна.

Хүснэгт 2 -д Монгол улстай хүн амын тоогоороо ойролцоо, унитар тогтолцоотой, 1-5 сая хүн амтай 20 орныг сонгож авч судлахад,

- 4,6 сая хүн амтай, парламент нь 2 танхимтай Босни – Герцеговин улсын парламентын доод танхимын нэг гишүүний төлөөлж байгаа хүн амын тоо 109 мянга,
- 1,3 сая хүн амтай Эстони улсад парламентын нэг гишүүний төлөөлж байгаа хүн амын тоо 12871,
- 2 сая хүн амтай Македони улсад 16 мянга байгаа нь ерөнхий дундажаас нилээд

зөрж байна.

- Бусад 17 орны хувьд энэ тоо **22000 – 73000** байна.

Судалгаанд хамрагдсан унитар тогтолцоотой улс орнуудын хувьд парламентын болон орон нутгийн сонгуулийн хугацаа нь ижил хугацаатай байдаг бөгөөд ихэвчлэн парламентын сонгуулийн дараа орон нутгийн сонгууль тусдаа явагддаг байна. /Хүснэгт 3/

Хүснэгт1.Унитар тогтолцоотой зарим улс орнуудын парламентын талаархи мэдээлэл

№	Улсын нэр	Хүн амын тоо	Танхимын тоо	Бүрэн эрхийн хугацаа (жилээр)	Танхимын нэр (гишүүдийн тоо)	Парламентын нэг гишүүний төлөөлж байгаа хүн амын тоо
1	2	3	4	5	6	7
1	Азербайжан	9 сая	1	5	Үндэсний Ассамблей (125)	72000
2	Албани	3,2 сая	1	4	Парламент (140)	22857
3	Алжир	34,9 сая	2	Үндэсний Зөвлөл-6 Үндэсний Ардын Ассамблей-5	Үндэсний Зөвлөл (144), Үндэсний Ардын Ассамблей (389)	89717 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
4	Ангол	8,5 сая	1	4	Үндэсний Ассамблей (220)	38636
5	Армен	3 сая	1	5	Үндэсний Ассамблей (131)	22900
6	Беларусь	9 сая	2	4	Төлөөлөгчдийн танхим (110), Бүгд найрамдах Зөвлөл (64)	81818 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
7	Бельги	10,8 сая	2	4	Сенат (71), Төлөөлөгчдийн танхим (150)	72000 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
8	Босни Герцеговин	4,6 сая	2	4	Ардын танхим (15), Төлөөлөгчдийн танхим (42)	109523 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
9	Болгар	7,2 сая	1	4	Үндэсний Ассамблей(240)	30000
10	Венесуэл	26,8 сая	1	5	Үндэсний Ассамблей (167)	160479
11	Вьетнам	85,8 сая	1	5	Үндэсний Ассамблей (493)	174036
12	Грек	11,2 сая	1	4	Парламент (300)	37333
13	Гүрж	4,6 сая	1	4	Парламент (150)	30666
14	Дани	5,5 сая	1	4	Парламент (179)	30726

15	Израиль	7,2 сая	1	4	Кнессет (120)	60000
16	Индонези	229 сая	1	5	Төлөөлөгчдийн Зөвлөл (560)	408928
17	Ирланд	4,5 сая	2	5	Сенат (60), Төлөөлөгчдийн танхим (166)	27108/зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
18	Исланд	317 мянга	1	4	Парламент (63)	5031
19	Испани	46,0 сая	2	4	Сенат (264), Төлөөлөгчдийн танхим (350)	131428 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
20	Итали	60,4 сая	2	5	Сенат (322), Төлөөлөгчдийн танхим (630)	95873 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
21	Их Британи Вант Улс	62,0 сая	2	Лордууд танхим-байнгын Нийтийн танхим-5	Лордууд танхим (733), Нийтийн танхим (650)	95384 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
22	Казакстан	16,1 сая	2	Сенат-6 Мажилис-5	Сенат (47), Мажилис (107)	150467 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
23	Камбож	13,3 сая	2	Сенат-6 Үндэсний Ассамблей-5	Сенат (61), Үндэсний Ассамблей (123)	108130 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
24	Камерун	18,9 сая	1	5	Үндэсний Ассамблей (180)	105000
25	Кипр	798,0 мянга	1	5	Төлөөлөгчдийн танхим (80)	9975
26	Колумби	45,3 сая	2	4	Бүгд Найрамдах Улсын Сенат (102) Төлөөлөгчдийн танхим (166)	272891 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
27	Коста-Рика	4,2 сая	1	4	Хууль тогтоох Ассамблей (57)	73684
28	Кувейт	3,5 сая	1	4	Үндэсний Ассамблей (65)	49230
29	Кыргызстан	5,4 сая	1	5	Жогорку Кенеш (120)	45000
30	Лаос	6,8 сая	1	5	Үндэсний Ассамблей (115)	59130
31	Латви	2,2 сая	1	4	Парламент (100)	22000
32	Ливан	4 сая гаруй	1	4	Үндэсний Ассамблей (128)	31250

33	Литва	3,3 сая	1	4	Парламент (141)	23404
34	Лихтенштейн	35 мянга	1	4	Диет (25)	1400
35	Люксембург	502,2 мянга	1	5	Төлөөлөгчдийн танхим (60)	8370
36	Македони	2 сая	1	4	Бүгд Найрамдах Ассамблей (120)	16666
37	Молдав	3,5 сая	1	4	Парламент (101)	34653
38	Монгол	2,7 сая	1	4	Улсын Их Хурал(76)	35526
39	Нидерланд	16,5 сая	2	4	Сенат (75) Төлөөлөгчдийн танхим (150)	110000 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
40	Норвеги	4,9 сая	1	4	Парламент (169)	28994
41	Пакистан	166,5 сая	2	Сенат-6 Үндэсний Ассамблей-5	Сенат (100), Үндэсний Ассамблей (342)	486842 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
42	Панам	3,1 сая	1	5	Үндэсний Ассамблей (71)	43661
43	Парагвай	6,9 сая	2	5	Сенаторын танхим (45) Депутатуудын танхим (80)	86250
44	Перу	29,1 сая	1	5	Бүгд Найрамдах Улсын Ассамблей (120)	242500 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
45	Польш	38 сая	2	4	Сенат (100), Сежм (460)	82608 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
46	Португали	11,3 сая	1	4	Бүгд Найрамдах Ассамблей (230)	49130
47	Румын	21 сая	2	4	Сенат (137), Төлөөлөгчдийн танхим (334)	62874 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
48	Серби	7,3 сая	1	4	Үндэсний Ассамблей (250)	29200
49	Сингапур	4,8 сая	1	5	Парламент (94)	51063
50	Словак	5,3 сая	1	4	Үндэсний Зөвлөл (150)	35333
51	Словени	2 сая	2	Үндэсний Зөвлөл-5 Үндэсний Ассамблей-4	Үндэсний Зөвлөл (40), Үндэсний Ассамблей (90)	22222
52	Солонгос (БНСУ)	48,9 сая	1	4	Үндэсний Ассамблей (299)	163545

53	Тажикистан	7,3 сая	2	5	Үндэсний Ассамблей (34), Төлөөлөгчдийн танхим (63)	115873 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
54	Тайланд	65,9 сая	2	Сенат-6 Төлөөлөгчдийн танхим-4	Сенат (150), Төлөөлөгчдийн танхим (480)	137291
55	Турк	72,5 сая	1	4	Турк Улсын Үндэсний Их Хурал (550)	131818
56	Узбекистан	28,1 сая	2	5	Сенат (100), Хууль тогтоох танхим (150)	187333
57	Украйн	45,9 сая	1	5	Парламент (450)	102000
58	Унгар	10 сая	1	4	Үндэсний Ассамблей (386)	25906
59	Филиппин	88,5 сая	2	Сенат-6 Төлөөлөгчдийн танхим-3	Сенат (24), Төлөөлөгчдийн танхим (250-аас ихгүй гэхдээ хуулиар олон байхаар зохицуулж болно)	354000 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
60	Финланд	5,4 сая	1	4	Парламент (200)	27000
61	Франц	64,5 сая	2	Сенат-6 Үндэсний Ассамблей-5	Сенат (343), Үндэсний Ассамблей (577)	111785
62	Хорват	4,4 сая	1	4	Парламент (153)	28758
63	Хятад	1,3 тэрбум	1	5	Бүх Хятадын Ардын Төлөөлөгчдийн Хурал (3000)	433333
64	Чех	10,4 сая	2	Сенат-6 Төлөөлөгчдийн танхим-4	Сенат (81), Төлөөлөгчдийн танхим (200)	52000
65	Чили	17 сая	2	Сенат-8 Төлөөлөгчдийн танхим-4	Сенат (38) Төлөөлөгчдийн танхим (120)	141666
66	Швед	9,2 сая	1	4	Парламент (349)	26361
67	Шинэ Зеланд	4,2 сая	1	3	Төлөөлөгчдийн танхим (120)	35000
68	Шри-ланк	21,3 сая	1	6	Үндэсний Ассамблей (225)	94666
69	Эстони	1,3 сая	1	4	Парламент (101)	12871

70	Япон	127 сая	2	Төлөөлөгчдийн танхим-4 Зөвлөхүүдийн танхим-6	Төлөөлөгчдийн танхим (480), Зөвлөхүүдийн танхим (242)	524793

* * *

Нэгээс таван сая хүн амтай унитар улс орнуудын парламентын гишүүдийн тоо

Хүснэгт 2.

№	Улсын нэр	Хүн амын тоо	Танхимын тоо	Бүрэн эрхийн хугацаа (жилээр)	Танхимын нэр (гишүүдийн тоо)	Парламентын нэг гишүүний төлөөлж байгаа хүн амын тоо
1	2	3	4	5	6	7
1	Албани	3,2 сая	1	4	Парламент (140)	22857
2	Армен	3 сая	1	5	Үндэсний Ассамблей (131)	22900
3	Босни Герцеговин	4,6 сая	2	4	Ардын танхим (15), Төлөөлөгчдийн танхим (42)	109523 /зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
4	Гүрж	4,6 сая	1	4	Парламент (150)	30666
5	Ирланд	4,5 сая	2	5	Сенат (60), Төлөөлөгчдийн танхим (166)	27108/зөвхөн доод танхимын төлөөлөл/
6	Коста-Рика	4,2 сая	1	4	Хууль тогтоох Ассамблей (57)	73684
7	Кувейт	3,5 сая	1	4	Үндэсний Ассамблей (65)	49230
8	Латви	2,2 сая	1	4	Парламент (100)	22000
9	Ливан	4 сая гаруй	1	4	Үндэсний Ассамблей (128)	31250
10	Литва	3,3 сая	1	4	Парламент (141)	23404
11	Македони	2 сая	1	4	Бүгд Найрамдах Ассамблей (120)	16666
12	Молдав	3,5 сая	1	4	Парламент (101)	34653
13	Монгол	2,7 сая	1	4	Улсын Их Хурал(76)	35526
14	Норвеги	4,9 сая	1	4	Парламент (169)	28994
15	Панам	3,1 сая	1	5	Үндэсний Ассамблей (71)	43661

16	Сингапур	4,8 сая	1	5	Парламент (94)	51063
17	Словени	2 сая	2	Үндэсний Зөвлөл-5 Үндэсний Ассамблей-4	Үндэсний Зөвлөл (40), Үндэсний Ассамблей (90)	22222
18	Хорват	4,4 сая	1	4	Парламент (153)	28758
19	Шинэ Зеланд	4,2 сая	1	3	Төлөөлөгчдийн танхим (120)	35000
20	Эстони	1,3 сая	1	4	Парламент (101)	12871

Унитар тогтолцоотой зарим улс орнуудын парламентын болон орон нутгийн сонгуулийн талаарх харьцуулалт

Хүснэгт 3.

Унитар тогтолцоотой улсууд	Хүн ам	Парламентын сонгогдох хугацаа	Парламентын гишүүдийн тоо	Орон нутгийн сонгуулийн хугацаа, парламентын сонгуультай хамтдаа явагддаг эсэх	Тайлбар
1. Болгар	7.2 сая	4 жил	240	4 жил тутамд орон нутаг, парламентын сонгууль нэг өдөр явагддаг /Үндсэн хууль. 64-1/	Үндэсний Ассемблейн гишүүдийг сонгох тухай хуульд 1-р зүйл. Энэхүү акт нь үндэсний ассемблейн гишүүд, орон нутгийн захирагч, дарга нарыг сонгох харилцааг зохицуулна. 4-р зүйл. Сонгогч нэг саналыг Үндэсний ассемблейн гишүүнд, нэг саналыг орон нутгийн захиргааны зөвлөлийн гишүүнд, нэг саналыг орон нутгийн захирагчид, нэг саналыг дүүргийн захирагчид өгнө гэж заажээ. Сонгуулийн холимог тогтолцоотой.
2. Латви	2.2 сая	4 жил	100	4 жил тутамд парламентын сонгууль явагддаг /Үндсэн хууль 4-р зүйл/ Орон нутгийн сонгууль нь тусдаа явагддаг	Хот, тосгоны зөвлөл болон орон нутгийн / Pagasts/ Зөвлөлийн сонгуулийн тухай хуулийн 1-р бүлгийн 1-р зүйлд Хот, тосгон,дүүрэг, орон нутгийн зөвлөлийг 4 жил тутамд ардчилсан ,тэгш, шууд, нууц зарчмаар хувь тэнцүүлэх сонгуулийн аргаар сонгоно гэж заажээ.
3. Унгар	10 сая	4 жил	386	4 жил, тусдаа явагддаг	Холимог системээр явагдана.
4. Эстони	1.3 сая	4 жил	101	4 жилийн хугацаатайгаар орон нутгийн сонгуулийг тусдаа явуулдаг	
5. Өмнөд Солонгос	48.9 сая	4 жил	299	4 жилийн хугацаатайгаар орон нутгийн сонгуулийг тусдаа явуулдаг	Холимог тогтолцоогоор явагддаг.

6. Азербайжан	9 сая	5 жил	125	5 жилийн хугацаатай тусдаа явагддаг.	Орон нутгийн удирдлагын статус, сонгуулийн тухай хуульд зааснаар орон нутгийн зөвлөл нь хүн амын тооноосоо хамааран 5-19 гишүүнтэй байна.
7. Беларусь	9 сая	4 жил	110	4 жилийн хугацаатай тусдаа явагддаг	
8. Гүрж	4.6 сая	4 жил	150	4 жилийн хугацаатай тусдаа явагддаг	2009 онд Сонгуулийн хуулинд өөрчлөлт оруулсан.
9. Дани	5.5 сая	4 жил	179	4 жилийн хугацаатай тусдаа явагддаг	Хатуу пропорциональ системээр явагддаг
10. Израйль	7.2 сая	4 жил	120	4 жилийн хугацаатай тусдаа явагддаг	Пропорциональ системтэй.
11. Индонези	229 сая	5 жил	560	5 жилийн хугацаатай тусдаа явагддаг	
12. Кувейт	3.5 сая	4 жил	65	4 жилийн хугацаатай тусдаа явагддаг	
13. Кыргызстан	5.4 сая	5 жил	120	5 жилийн хугацаатай тусдаа явагддаг	
14. Люксенбург	502,2 мянга	5 жил	60	5 жилийн хугацаатай тусдаа явагддаг	
15. Македон	2 сая	4 жил	120	4 жилийн хугацаатай	
16. Норвеги	4,9 сая	4 жил	169	4 жилийн хугацаатай тусдаа явагддаг	Орон нутгийн сонгууль нь нэг зэрэг 2 өөр сонгуулиар явагддаг. 1. Мужийн зөвлөлийн сонгууль 2. Хотын зөвлөлийн сонгууль
17. Португал	11.3 сая	4 жил	230	4 жилийн хугацаатай тусдаа явагддаг	Хотын болон орон нутгийн сонгууль нь нэг өдөр нэг зэрэг явагддаг
18. Финланд	5.4 сая	4 жил	200	4 жилийн хугацаатай тусдаа явагддаг	Эланд мужийн орон нутгийн сонгууль нь парламентийн сонгуультайгаа зэрэг явагддаг.
19. Шинэ Зеланд	4.2 сая	3 жил	120	Орон нутгийн сонгууль нь 3 жилийн хугацаатай тусдаа явагддаг	
20. Молдав	3.5 сая	4 жил	101	4 жилийн хугацаатай тусдаа явагддаг	Пропорцианаль системтэй

* * *

Ашигласан материал:

- Дэлхийн улс орнуудын парламент, Улаанбаатар, 2010

- Пятрас Гражулис Предложено наполовину сократить число парламентариев. www. p-w-w-. ru
- Устанавливается порядок определения численности региональных парламентариев. regnum.ru›
- www.ipu.org
- The Election Law On City and Town Councils, District Councils and Pagasts* Councils http:// web.cvk.lv/pub/public/28157.html
- Constitution of Estonia 2013.http://estonia.eu/about-estonia/country/estonia-at-a-glance.html
- http://lgi.osi.hu/country_datasheet.php?id=11
- http://www.belarus.by/en/government/belarus-elections/elections-to-local-councils-of-deputies-belarus
- http://lgi.osi.hu/publications/2001/84/Ch5-Georgia.pdf
- http://www.kl.dk/ImageVault/Images/id_38221/ImageVaultHandler.aspx
- http://books.google.mn/books?id=iVJR9UZnTVAC&pg=PA373&lpg=PA373&dq=elect+local+councills++in+Israel&source=bl&ots=5E40tqn_qh&sig=gGR5NXCCHd8zItKX_ffafqFtaK4&hl=mn&ei=LhumTvG8GsaliALZtLHMDQ&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=4&ved=0CCoQ6AEwAw#v=onepage&q&f=false
- http://www.cfr.org/indonesia/indonesia-local-elections/p8247#p2
- http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/358-76.htm
- http://www.electionguide.org/country-news.php?ID=128
- http://en.wikipedia.org/wiki/Elections_in_Norway#Local_elections
- http://en.wikipedia.org/wiki/Elections_in_Portugal
- http://en.wikipedia.org/wiki/Elections_in_Finland
- http://electionresults24.com/2011-moldovan-local-munincipal-election-results.html